

קונטרס

סודו של משיח

יגלה נוראות נפלאות שיגלה משיח צדקנו בעולם,
ואת למוד הפלא, פלאי פלאות, שילמד עם כל
העולם פלו.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון

בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי

חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוהרא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר רַבְּנוּ ז"ל גָּלָה לָנוּ,
שְׁעַקֵּר הַחֶרֶב אֲשֶׁר בָּהּ יִכְבַּשׁ מְשִׁיחַ צְדִקְנוּ אֶת
הָעוֹלָם – זֶה תְּפִלָּה, וְלִכֵּן כָּל מִי שְׁעוֹסֵק
בְּתְפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת, וּמְדַבֵּר בְּכָל יוֹם עִמּוֹ
יְתַבְּרֵן, הוּא מְקַרֵּב אֶת הַגְּאֻלָּה וְאֶת בִּיאַת
הַמְּשִׁיחַ. וְלִכֵּן צְרִיכִים לְהַכְנִיֵס אֶת עַנְיֵן
הַתְּפִלָּה וְהַתְּבוּדוֹת לְעוֹד יְהוּדִים, וְעַל-יַדֵּי
זֶה נֶאִיר אֶת הָעוֹלָם עִם אוֹרוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תתמט)

קונטרס

סודו של משיח

רבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ב'): עקר כלי זינו של משיח יהיה תפלה, שרק בזה יכבש את העולם כלו, לתקן עולם במלכות שדי; כל העולם כלו מצפים לגאולה, וכל אחד מדבר ממשיח, מגלה לנו רבנו ז"ל את סודו של משיח. עקר כלי זינו של משיח הוא התפלה; במה יכבש משיח את כל העולם כלו? על-ידי תפלה. מה זה תפלה? אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן פד): השער והפתח להכנס אל הקדוש-ברוך-הוא — זה תפלה; כל אחד רוצה להכנס אליו יתברך, ולשיח עמו יתברך, כי מי אינו מענין עכשו, כשהוא מסבב בצרות וביסורים, בעניות ובדחקות, בעגמת נפש ובחלישות הדעת, להכנס אל הקדוש-ברוך-הוא בכבודו ובעצמו, ולספר לו הכל, הלא אדם היה משלים כל הון דעלמא, כדי לזכות לזה. אנו רואים, שהרבה בני-אדם — עקר צרתם, שאין

לָהֶם לְמִי לְדַבֵּר, אֵין לָהֶם לְמִי לְסַפֵּר לָבָם, הֵם
 מְחַפְּשִׁים אָדָם שְׂיִבִין אוֹתָם, הֵם תָּרִים אַחַר אִיזוֹ בְּרִיָּה
 שְׁתֵּהִיָּה מוֹכְנָה לְשִׁמְעַ אוֹתָם, יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׁמַשְׁלָמִים
 הוּן רַב לְפָסִיק־יֵאָטֵר מְקַצְוֵי שְׂשִׁמְעַ אוֹתָם, וְהוּא
 שׁוֹמֵעַ אוֹתָם עֲשָׂרִים דְּקוֹת, חֲצִי שְׁעָה, שְׁעָה וְכוּ', וְהֵם
 שְׂמַחִים, שְׁהִיָּה לָהֶם לְפָנֵי מִי לְשַׁפֵּךְ לָבָם. אוֹמְרִים
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְּוָשׁ אֲנִיָּה): כַּמָּה אָדָם הִיָּה שְׂמַח
 לְפָגֵשׁ אֶת הַמֶּלֶךְ בְּעֶצְמוֹ וּלְדַבֵּר עִמוֹ, וּלְסַפֵּר לוֹ אֶת כָּל
 מַה שְׁעוֹבֵר עָלָיו, אֲבָל זֶה בְּלִתי אֶפְשָׁרִי, הַמֶּלֶךְ עָסוּק
 בְּדַבְרִים רַבִּים וְחֲשׁוּבִים לְאֵין סֵפֶר, וְאִם כָּבֵר הִיָּה אָדָם
 מְקַבֵּל תּוֹר לְהַכְנִס אֶל הַמֶּלֶךְ, הִיָּה זֶה לְזִמְן רַב מְאֹד,
 כְּגוֹן: לְעוֹד שָׁנָה וְכוּ', וּבְיַדֵּי הִיָּה אֲזִי שְׂמַח בְּיֹתֵר,
 וְרוֹקֵד מִשְׂמַחָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַל שְׁקִבֵּל תּוֹר לְעוֹד
 שָׁנָה לָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאֲנָשִׁים סְבִיבוּ הָיוּ אוֹמְרִים
 לְאָדָם זֶה: חָלוּם טוֹב חֲלֵמָתָ, לֹא יִתְכַן שְׁנַתְנוּ לָךְ תּוֹר
 לְהַפְּגֵשׁ עִם הַמֶּלֶךְ, אֲבָל הוּא מְכִין אֶת עֶצְמוֹ בְּכָל יוֹם
 לְמֵאוֹרֵעַ הַגְּדוֹל, קוֹנֶה חֲלִיפָה חֲדָשָׁה, נִעְלִים חֲדָשׁוֹת,
 כּוֹבֵעַ חֲדָשׁ וְכוּ', וּמְתַכְנֵן מַה יְדַבֵּר עִם הַמֶּלֶךְ, וּבְכָל
 יוֹם בּוֹדֵק אִם הוּא כָּבֵר מוֹכֵן, וְהִנֵּה עוֹבֵר חֲדָשׁ אַחַר
 חֲדָשׁ, וְקָרַב וּבָא תוֹרוֹ. וּבְהִגִּיעַ הַזְּמַן הַמְּיַחֵל, מוֹדִיעִים
 לוֹ: "הַמֶּלֶךְ חוֹלָה, אֵינָךְ יְכוֹל לְהַכְנִס". "חֲפִיתִי שָׁנָה
 שְׁלֵמָה" — הוּא אוֹמֵר, "וְאֵיךְ יִתְכַן עֲתָה, שְׁלֹא אֲזַכֶּה
 לָזֶה, הֲלֹא הִתְכּוֹנְנֵתִי" וְכוּ', אֲבָל מוֹדִיעִים לוֹ הַשָּׂרִים

סודו של משיח קכא

והעבדים, שאי אפשר להכניס אל המלך, בשר ודם הוא ונחלה. ממשיכים חכמינו הקדושים ואומרים: ואם נניח שזכה אדם להכניס בתורו אל המלך, מי אמר שיקבלו ברצון וישמע דבוריו, אולי יגרשו ממנו בבזיון וכו', ואם ישמע דבריו, מי אמר שימלא את בקשתו וכו', אזי יוצא ממנו אבל וחסר רש. מסימים חכמינו הקדושים: לא-כן הקדוש-ברוך-הוא, אשר עליו נאמר (דברים ד, ז): "כי מי גוי גדול הוי"ה אלקינו, בכל קראנו אליו", הינו בכל לשון ולשון שאדם קורא להקדוש-ברוך-הוא — נענה (עין ילקוט דברים תתכה); כשאדם בא לדבר אליו יתברך, כבר רואה ישועה, ובכל עת ובכל זמן יכול לשפך שיחו לפני בורא כל עולמים.

מגלה לנו רבנו ז"ל סודו של משיח מהו? משיח יכבש את העולם על-ידי חרב התפלה, הוא יחדיר בעולם אמתת מציאותו יתברך, גלוי רב כזה, שכלם ירגישו שהקדוש-ברוך-הוא נמצא ואין בלעדיו נמצא, והכל זה אלקות ואלקות זה הכל, עד שיקים (ישעיה יא, ט): "לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ דעה את הוי"ה כמים לים מכסים", יהיה גלוי אלקות כזה, שכלם ירגישו — הנה הקדוש-ברוך-הוא. ומה יתקיים אז? (צפניה ג, ט) "כי אז אהפך אל

עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם הוי"ה לעבדו
 שכם אחד", כלם יתחילו לדבר אליו יתברך, ומדוע?
 כי משיח יחדיר בעולם גלוי אלקות כזה, שכלם
 יתחילו לראות רק אלקות, אין גשמיות, אין עביות,
 אין חמרייות — רק אלקות, שכל אחד יוכל להראות
 באצבעו: הנה הקדוש-ברוך-הוא. ויקים (ישעיה כה, ט):
 "ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו ויושיענו,
 זה הוי"ה קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו". יהיה
 גלוי אלקות כזה, שכלם יראו רק את הבורא יתברך
 שמו, וממילא כבר לא יהיו שום מריבות, שום
 מחלוקות, שום רציחות, ומדוע? כי משיח יהיה לו
 אבנט (גרטל), ואיזהו? של צדק ואמונה, כמו שכתוב
 (ישעיה יא, ה): "והיה צדק אזור מתניו, ואמונה אזור
 חלציו", מרב אמונה שיכניס בעולם, יהיה אצלו רק
 צדק, וירצה רק את הצדק, ומה יתקיים אז, שיהיה גלוי
 אלקות כזה, שלא יראו כלום רק אמתת מציאותו
 יתברך, לא רק שבני-אדם ישלימו זה עם זה, ומי
 נקרא בני-אדם? עם ישראל, כמו שכתוב (יחזקאל לד,
 לא): "אדם אתם", אתם נקראים אדם, ואין אמות
 העולם קרויים אדם (בבא מציעא קיד:), אלא אפלו אמות
 העולם יתקיים אצלם (ישעיה ב, ד): "וכתתו חרבותם
 לאתים וחנויתותיהם למזמרות, לא ישא גוי אל גוי
 חרב, ולא ילמדו עוד מלחמה"; אמות העולם ישלימו

זה עם זה. ולא כמו שנעשה היום, שבעבור כמה סנטימטרים אדמה הורגים ושוחטים ושורפים במיתות משנות ואכזריות זה את זה, אבל לעתיד לא ירצו עוד מלחמה, ולא זו בלבד, אלא "וגר זאב עם כבש, ונמר עם גדי ירפץ" וגו', גם החיות יחיו בשלום. זה יהיה גלוי אלקות שמשיח יכניס בעולם, ברגע שאדם ידע שאין בלעדיו תברך כלל, כבר אינו צריך אף אחד, כי הנה הקדוש-ברוך-הוא פה. ואומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן כב): כשאדם קורא לחברו, הוא שואל: "מי זה?" והוא עונה: "אני"; ומי זה אני? הנשמה. זה השער להכנס אל הקדוש-ברוך-הוא, אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן פד): "ואני תפלה", אם תדע שאין אני, כי אני זה הנשמה, אני זה חלק אלוך ממעל, נהפך אותיות אני ונעשה אי"ן, אין כלום רק הקדוש-ברוך-הוא, כל הבריאה כלה זה אלקות, אז אין מציאות של אני, אלא "ואני תפלה". וזה סודו של משיח, וכך יכבש את העולם.

ולכן על משיח נאמר (ישעיה יא, ג): "והריחו ביראת הוי"ה, ולא למראה עיניו ישפט, ולא למשמע אזניו יוכיח", מהו סוד הריח? אומר רבנו ז"ל, שריח זה רוחני. תכמינו הקדושים אומרים (ברכות מג): איזה דבר שהנשמה נהנית ולא הגוף? הוי אומר: זה הריח.

ישנם בשמים נעימים מאד, מי שיש לו אף מזכך, ירגיש ריח גן-עדן, אחר שמספן אין לו אף מזכך, ירגיש ריח גיהנום, שאינו יכול לסבלו, איך יתכן דבר כזה — שני אנשים, זה מריח גן-עדן, וזה רחמנא לצלן, אש הגיהנום, ריח חלבנה? נמצא, שזה תלוי בנו, סודו של משיח הוא כפי שאנו נזכך את עצמנו. אומר רבנו ז"ל: סודו של משיח הוא "והריחו ביראת ה'", זה תלוי באף, ריח זה חטם, כמו שכתוב (ישעיה מח): "ותהלתי אחטם לך", מה הקשר בין תפלה לריח, לאף? אלא כשיהודי מאמין בהקדוש-ברוך-הוא, שאין בלעדיו יתברך כלל, והכל למראה עינינו זה דמיון אחד גדול, כי כל מה שהוא רואה, שומע ומרגיש — הכל זה אלקות, אז הוא מריח גן-עדן, ויש לו סבלנות ואריכות אפים, ואף פעם איננו בכעס, אין לו חרון-אף, אבל מספן אחד, שאין לו אמונה, הוא תמיד בכעס ובחרון אף, וממילא הוא ברציחה ובכעס, ומתרגז ומתכעס על כל דבר, עד שיוצא מדעתו. ישנם אנשים שהם כעסנים כל-כך, ממש רוצחים, וממילא הם רחוקים מאמונה, וכך אומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קנה): אם יש לאדם אמונה, על-ידי-זה יש לו כח הגדל וכח הצומח, ושום רוחות רעות בעולם אינן יכולות לעקרו. אבל מספן, אם אין לאדם אמונה, אזי באה רוח רעה, ומוציאה ועוקרת

אותו מִשְׁרְשׁוֹ. מִסְבִּיר רַבֵּנוּ ז"ל: אָמוּנָה זֶה אַרְיכוֹת אַפִּים, יֵשׁ לוֹ סְבָלְנוֹת, וְהֶפֶךְ מִזֶּה — דְּחִיקַת הַשָּׁעָה, הַעֲדָר סְבָלְנוֹת. וְלָכֵן גְּלוּי מְשִׁיחַ — שְׂיִכְנִיס בְּעוֹלָם סְבָלְנוֹת, שְׂפָלָם יוֹכְלוּ לְסַבֵּל, וַיַּחֲכוּ עַל כָּל פָּרֵט וּפָרֵט בַּחַיִּים, וְלֹא יִדְחֲקוּ אֶת הַשָּׁעָה, כִּי רַק בְּזֶה תְּלוּיָהּ הַגְּאֻלָּה.

וְזֶה הַכְּלִי זֵינן שְׁנַתָּן יַעֲקֹב לְיוֹסֵף, יַעֲקֹב אָבִינוּ גְּלָה אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְיִלְדָיו, הוּא הַקִּים אֶת כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, וּבִינֵיהֶם בָּחַר בְּיוֹסֵף, כִּי יוֹסֵף הָיָה נוֹטֵר הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת. אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (שיחות-הַר"ן, סימן קפד): אֶת הַנוֹאֵף יְכוּלִים לְהַכִּיר בְּאַף, וְכִיצַד? רוֹאִים אָדָם שֶׁהוּא תָּמִיד בְּכַעַס וּבְרָצִיחָה, תָּמִיד עֲצָבָנִי, סִימָן שֶׁהוּא פָּגוּם בַּבְּרִית, וּמִמִּילָא אֵין פֶּה רוּחַ טְהוֹרָה, וּמִמִּילָא אֵין לוֹ סְבָלְנוֹת, וּמִמִּילָא לֹא יִתְפַּלֵּל לְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. אָבֵל כְּשֶׁאָדָם סְבָלָן וְסוּבֵל עַל הַכֵּל, מְבַזִּים אוֹתוֹ, מְדַבְּרִים עָלָיו, שׁוֹפְכִים אֶת דָּמָיו, הוֹרְסִים אוֹתוֹ לְגַמְרִי, וְהוּא סוּבֵל וְסוּבֵל, סִימָן שֶׁזֶה נוֹטֵר הַבְּרִית בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת, וַיֵּשׁ לוֹ אָמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וּכְבָר אֵינוֹ נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם. כִּי רוֹאִים רַק אֶת הַגּוֹף הַגִּשְׁמִי שְׁלוֹ, אָבֵל הַפְּנִימִיּוֹת שְׁלוֹ מְזַמֵּן כְּבָר דְּבוּקָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וְזֶה הָיָה יַעֲקֹב אָבִינוּ, שְׁאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מַגְלָה יח.): מִנִּין שְׂקָרָאוּ

הקדוש-ברוך-הוא ליַעֲקֹב אֵל? שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית לג, כ):
 "אֵל אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל". וַיַּעֲקֹב אָבִינוּ אָמַר לְיוֹסֵף בְּנוֹ,
 שֶׁהוּא אֶחָז בְּשִׁלְמוֹת שְׁמִירַת הַבְּרִית (בְּרֵאשִׁית מח, כב):
 "וַאֲנִי נָתַתִּי לְךָ שְׂכָם אֶחָד עַל אַחִיד, אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד
 הָאֱמֹרִי בְּחֶרֶבִי וּבְקִשְׁתִּי". אוֹמֵר עַל זֶה הַתְּרַגּוּם:
 "בְּחֶרֶבִי וּבְקִשְׁתִּי" — 'בְּצִלוֹתִי וּבְכַעֲוֹתִי'. יַעֲקֹב אָבִינוּ
 לֹא הָיָה לוֹ חֶרֶב וְקִשֶׁת, אֶלָּא תְּפִלָּה. וְכֵן אוֹמְרִים
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּבֵא בַתְּרָא קכג.): אֵינִי יָכוֹל לוֹמַר
 שְׁלִיַעֲקֹב אָבִינוּ הָיָה חֶרֶב וְקִשֶׁת, כִּי הָרִי כְּתוּב (תְּהִלִּים
 מד, ז): "כִּי לֹא בְקִשְׁתִּי אֶבְטַח" וְכוּ' אֶלָּא "בְּאֱלֹקִים
 הִלְלָנוּ"; נִמְצָא, שֶׁחֶרֶב וְקִשֶׁת זֶה תְּפִלָּה וּבְקִשָּׁה. וְכֵן
 פֶּרֶשׁ רַש"י הַקְּדוֹשׁ: בְּחֶרֶבִי וּבְקִשְׁתִּי — תְּפִלָּה
 וּבְקִשָּׁה. וְלָמָּה מָסַר אֶת זֹאת יַעֲקֹב לְיוֹסֵף? כִּי אִי
 אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְתְּפִלָּה, אֶלָּא אִם אָדָם נָקִי מִפְּגָם הַבְּרִית,
 רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן כְּשֶׁאָדָם פּוֹגֵם בְּבְרִית, הַמַּח שָׁלוֹ פָּגוּם,
 וְכִיצַד יוֹדְעִים זֹאת? אִם אֵין אֶצְלוֹ צְדָק וְאַמוּנָה, אֲזִי
 מְסַפֵּן, הוּא פָּגוּם לְגַמְרִי, אִם אָדָם אֵינוֹ מְחַפֵּשׂ אַחַר
 הַצְּדָק, וְכֵן הוּא חֲסֵר אֱמוּנָה, רַחֲמָנָא לְצִלָּן, הוּא חִיָּה
 בְּצוּרַת אָדָם. וְכִמוֹ שֶׁרַבְּנוֹ ז"ל אוֹמֵר (לְקוּטִי-מוֹתֵר"ן, חֶלֶק
 ב, סִימָן ז'): כְּשֶׁאָדָם אֵינוֹ מְכִיר אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
 הוּא חִיָּה בְּדַמוֹת אָדָם; רוֹאִים בְּנֵי-אָדָם רְשָׁעִים
 אַרוּרִים, שֶׁמְסַגְּלִים לְרַצַּח אֶת הַשָּׁנִי עַל לֹא דָבָר, רוֹאִים
 בְּנֵי-אָדָם אַכְזָרִיִּים, הַמְעַלִּילִים עַל הַזּוּלָּת עֲלִילוֹת שׂוֹא

סודו של משיח

קכז

וְרָשַׁע, אֵין הֵם בְּגֵדֵי אָדָם, אֲלֵא חַיּוֹת בְּדַמוֹת אָדָם. וּבְזֶה הֵם מוֹכִיחִים בְּעֵלִיל, שְׂאֵם אֵין לָהֶם צְדָק — אֵין לָהֶם אֱמוּנָה, וְאֵם אֵין לָהֶם אֱמוּנָה — אֵין לָהֶם צְדָק. וְלֹא בַחֲנָם שְׂאֵמֵר אֲבָרְהָם לְאַבְימֶלֶךְ (בְּרֵאשִׁית כ, יא): "כִּי אָמַרְתִּי, רַק אֵין יִרְאֵת אֱלֹקִים בַּמָּקוֹם הַזֶּה וַהֲרֹגוּנִי". בְּרַגַע שְׂאֵין אֱמוּנָה — אֵין צְדָק, הֵהוּא מוֹכֵן לְהַרְגֵךְ וּלְהַעֲלִיל עֲלֶיךָ עֲלִילוֹת דָם וְרָשַׁע, כְּדֵי לְהַשִּׁיג מְזַמָּתוֹ. וְלִכֵּן אֵי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל אֶת הָעֲנָנִין שֶׁל תְּפִלָּה רַק עַל-יַדֵי תְקוּן הַבְּרִית, שְׁנֵה יוֹסֵף — נוֹטֵר הַבְּרִית, כְּמוֹ שְׂכַתוֹב (תְּהִלִּים מו, ד): "חָגַר חֲרָבָךְ עַל יַרְךָ", שְׂיִהְיוּ לְךָ מַחֲיִין נְקִיִּים, שְׂהַמַּח שְׁלֶךְ יַחֲשֵׁב רַק מֵהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂהַמַּח שְׁלֶךְ לֹא יִהְרֶהר בְּנָשִׁים, שְׂלֹא תַחֲשֵׁב בְּנֶאֱוָף, פִּיךָ לֹא יִדְבֵר נְבוּל פֶּה, אֲלֵא תָמִיד תִּהְרֶהר רַק אַחֲרֵיו יִתְבָּרַךְ, וַתְּדַבֵּר רַק אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, שְׁנֵה נִקְרָא תְקוּן הַבְּרִית. וְזֶה סוּדוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, וְאֵת זֹאת יַחְדִּיר בְּעוֹלָם.

מַהִי הַגְּלוּת? שְׂמִי שְׂרוּצָה לְגַלוּת סוּד זֶה, רוּצִים לְבַטְלוֹ וּלְהַעֲלִימוֹ. הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹלַח לָנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר צְדִיקִים הַמּוֹרִידִים אֶת הַשְּׂכִינָה בְּעוֹלָם, וּמַגְלִים לְכֻלָּם — תְּדַעוּ שְׂהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא, וְאֵין בְּלַעֲדֵיו נִמְצָא. אֲבָל זֶה לַעֲמַת זֶה בְּשִׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנְּסִיּוֹן מִקִּים נְגַדֵם אָדָם רָשַׁע וּבְלִיעַל, כִּי "אֵת זֶה לַעֲמַת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים" (קִהְלֵת ז, יד), כְּמוֹ שְׂיִשׁ צְדִיק

המגלה את הקדוש-ברוך-הוא, ואומר בפרוש לכלם (דברים ד, לה): כי הוי"ה אלקים אין עוד מלבדו, נגדו עומד בלעם הרשע, שכל ראשו רק תקציבים וכסף וכבוד וכו' וכו', והוא נואף ועושה מעשים מגנים עם חמורו. וכן נעשה בכל דור ודור, יש צדיקים קדושים המגלים את הקדוש-ברוך-הוא, ורוצים להכניס טהרה בנשמות ישראל, וקמים עליהם רשעים ארורים, לעקור אותם לגמרי. אומר רבנו ז"ל: סודו של משיח יהיה, שיחדיר בעולם אמונה ברורה ומזככת, עד שכלם ידברו אל הקדוש-ברוך-הוא, אשר אין עוד דבר חשוב וטוב יותר מזה, שאדם יודע שהקדוש-ברוך-הוא נמצא ואין בלעדיו נמצא, ואינו צריך את אף אחד בעולם, אצל הקדוש-ברוך-הוא אין צריכים לעשות שום תור, רק מסתובבים ופותחים את הפה וכבר נמצאים אצלו יתברך. מעיק לך משהו, מציק לך משהו, לך תדבר אל הקדוש-ברוך-הוא. אבל תדע, שעל תפלה צריכים סבלנות, אורך זמן עד שישמעו אותך, אבל אל תתיאש. ולכן חטם זה ענין של סבלנות, שזה "סודו של משיח", שיחדיר בבני-אדם סבלנות ואריכות אפים. משיח יגלה בעולם ענין ארך אפים, שכלם ירגילו עצמם לסבל, אפלו שמחרפים ומבזים אותם ומציקים להם, והם סובלים סבל גדול, וכל-כך קשה להם, דיקא אלו זוכים אחר-כך,

שנפתחים להם ארבות השמים, ומטילים בשמים כמי שמטיל בגן נהדר.

חכמינו הקדושים אומרים (ברכות נח:) על שמואל: נהירין ליה שבילי דשמיא כשבילי דנהרדעא, שמואל זכה לעלות למעלה בשמים, בידעו את כל העולמות איך נכנסים בכל עולם ועולם, כמו שאדם בקי בעיר נהרדעא, עיר הולדתו, שגר שם ונולד שם, אזי מכיר כל פנה, כל רחוב ושכונה, כך היה בקי שמואל בשבילי הרקיע. נשאלת השאלה: מה זה שבילי דרקיעא? ידוע, שהבעל-שם-טוב הקדוש זי"ע, עשה עליית נשמה, והגיע להיכל של משיח ושאל אותו: אימתי קאתי מר? מתי תבוא? ענה ואמר לו: כשיפוצו מעינותיך חוצה, ויוכלו לעשות יחודים כמוך, אזי אני בא. והנה נטלו רק חצי סיסמא: כשיפוצו מעינותיך חוצה, ובנדאי צריכים לגלות את תורת הצדיקים וגדלתם, שמגלים אמתת מציאותו יתברך, שידעו שיש משג של מלא כל הארץ כבודו, שידעו שהכל אלקות, שיש דברים חשובים יותר ממחלקת ומכסף, יש דברים יותר חשובים מכבוד, יש גלוי אלקות, תדעו שהכל זה אלקות ואלקות זה הכל, אין גשמיות, מה שאנו רואים בחוץ, זה נסיונות קשים ומרים, שנוטלים את הנשמה ומכניסים אותה בגוף, איזה צער יש

לְנִשְׁמָה, כִּי הַנִּשְׁמָה הִיא חֵלֶק אֱלֹהִים מִמַּעַל, וּמְכַנִּיָּסִים אוֹתָהּ בְּגוּף גִּשְׁמִי וְחֲמָרִי, שְׂרוּצָה לְאָכֹל וְלִשְׁתּוֹת וּלְהִתְאַוּת תְּאַוּת, הֵלֵא לְנִשְׁמָה יֵשׁ צַעַר, וְהִיא שְׂרוּיָה בְּגָלוּת. וְלָכֵן כְּתוּב בְּתַקּוּנֵי זֹהַר (תַּקּוּן ו'), שֶׁהַנִּשְׁמָה צוֹעֶקֶת: אֲנִי בְּגָלוּת הַגּוּף, תִּשְׁבְּרוּ אֶת הַגּוּף וְתָנוּ לִי לְצֵאת, תָּנוּ לִי לְרְאוּת אֱלֹהִים. אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹתֵר"ן, חֵלֶק א', סִימָן כב): אָדָם אֵינוֹ צָרִיךְ לְשַׁבֵּר אֶת הַגּוּף, אֲלָא צָרִיךְ כָּל-כָּף לְזַכּוֹ, עַד שֶׁיְהִיָּה שִׁמְשׁ לְנִשְׁמָה, שֶׁהַגּוּף יִגְלֶה לוֹ גַם-כֵּן אֱלֹהִים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (אִיּוֹב יט, כו): "מִבְּשָׂרִי אֶחְזֶה אֱלֹהִים", יַעֲשֶׂה מִן הַגּוּף אֱלֹהִים, כְּמוֹ שֶׁהַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הִקְדוּשׁ זי"ע מְפָרֵשׁ, שֶׁזֶהוּ פְרָעָה, שֶׁהִיא נֹגֵד עִם יִשְׂרָאֵל. בָּא מֹשֶׁה וְאָמַר: לֹא וְלֹא, אֲנִיחֲנוּ נִקַּח אֶת הַבְּקָר, וּמִמֶּנּוּ נַעֲבֹד אֶת ה' (שְׁמוֹת י'), עִם הַגּוּף הַגִּשְׁמִי נַעֲבֹד אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּבּוֹדָאֵי אֵין דְּבַר חָשׁוּב יוֹתֵר מִלְּגָלוּת אֶת הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ.

אָבֵל מַה עִם הַחֵלֶק הַשְּׂנִי: כְּשִׁיּוּכְלוֹ לִיַּחַד יַחֲוִדִים כְּמוֹךָ, שֶׁנִּזְכָּה לִיַּחַד יַחֲוִדֵי אֱלֹהִים, לְרְאוּת שֵׁם הַיְיָ"ה וְכוּ', מִסְבִּיר רַבֵּנוּ ז"ל, שֶׁזֶה סוּדוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ — שֶׁיַּחֲדִיר גְלוּי אֱלֹהִים כְּזֶה, שֶׁכֻּלָּם יִתְחִילוּ לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְעַל-יְדֵי שֶׁמְרַבִּים בְּדַבּוּר אֲלֵיו יִתְבַּרְךָ, בְּתַחֲלָה זֶה רַק חֲמֵשׁ דְּקוּת, אַחֲר־כֵּן רַבֵּעַ

קלא סודו של משיח

שָׁעָה, וְאַחֲר־כֶּף יוֹם וְעוֹד יוֹם, לַיְלָה וְעוֹד לַיְלָה, שָׁבוּעַ, חֹדֶשׁ וְכוּ' וְכוּ', שָׁנָה וְעוֹד שָׁנָה, הָעֶקֶר סְבֻלָּנוֹת, אִם אָדָם חֹזֵק בְּתַפְלָה, וְיִוְדַע שְׂאִין לוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם אֵף אֶחָד, לְפֶתַע פְּתָאם נִפְתָּחִים לוֹ הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַי הַשָּׁמַיִם, וְהִנֵּה מִתְחִיל לְרֵאוֹת לְפָנָיו שֵׁם הַיְיָ"ה בְּמַלְוֵי ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, וְזֶה הַד' עוֹלָמוֹת: אֲצִילוֹת, בְּרִיאָה, יְצִירָה, עֲשִׂיָה, וְהַכְתָּרִים שְׁלָהֶם; אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל, זֶה הַנוֹקְבָא דְּפֶרְדִּשְׁקָא, שְׁמִשָּׁם נִמְשָׁךְ סוּדוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, שְׁזֶה מֵה שְׁכֵתוֹב אֶצֶל יוֹסֵף (בְּרֵאשִׁית מ"ט): "בֶּן פֹּרְתַת יוֹסֵף, בֶּן פֹּרְתַת עֲלֵי עֵינַי". פֹּרְתַת — תִּרְפ"ו עוֹלָמוֹת עִם הַכְתָּרִים: קס"א, קמ"ג, קנ"א, עַד שְׁיִלְדִים קִטְנִים, גַּם-כֵּן יִזְכּוּ לְגִלּוֹי אֱלֹקוֹת, זֶה הַחֲדוּשׁ שֶׁרַבְּנוּ ז"ל רוֹצֵה לְהַחֲדִיר בָּנוּ, שְׁכֵלָם יוֹכְלוּ לַעֲסֹק בְּעֶסֶק הַיְיָחִידִים, וַיַּעֲלוּ לַשָּׁמַיִם.

וְלִכֵּן לֹא בַחֲנָם, שְׁהַסֵּמ"ךְ-מ"ם טָעַן בַּשָּׁמַיִם: אִם הַנְּשָׁמָה הַזֹּאת תִּרְד, אֵין לִי כֹכֵר מֵה לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם, כִּי הַנְּשָׁמָה הַזֹּאת תִּגְלֶה גִלּוֹי אֱלֹקוֹת בְּצוּרָה כְּזוֹ, שְׁכֹכֵר לֹא תִהְיֶה בְּחִירָה, וְכֵלָם יִדְעוּ שֶׁהַכֵּל זֶה אֱלֹקוֹת וְאֱלֹקוֹת זֶה הַכֵּל, וּמִמִּילָא יִדְבְּרוּ כֵלָם אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וַיִּקְרָא (יואל ג, א): "אֲשַׁפּוּךְ רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר, וְנִבְאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְגו', בַּחֲוִירֵיכֶם חֲזִיוֹנוֹת יִרְאוּ", בַּחֲוִירִים צְעִירִים תָּמִיד יִהְיֶה שֵׁם הַיְיָ"ה לְפָנָי עֵינֵיהֶם

והצרופים של זה, שאינם יוצאים מעיני השכל של הצדיק, אשר דבר זה הוא למעלה משכלנו ודעתנו, אין לנו השגה בדברים אלו, כי הראש שלנו מנח בנאוף. אבל כשיתגלה האור הזה, סודו של משיח, יתקיים: "בחוריקם חזיונות יראו", שיחזו גלוי אלקות, כמו שרבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רמב): אריף אנפין דקדושה יאיר. היכן שסתכלו יראו אלקות, ואז המח יטיל רק באלקות, אשר זו המדרגה של משיח, שיחדיר בעם ישראל, זה סודו של משיח — שהמח יסתכל תמיד רק אל הקדוש-ברוך-הוא.

מגלה לנו רבנו ז"ל סוד: תפלה זה סודו של משיח, אבל תדעו לכם, שבתפלה צריכים לידע איך להתפלל, כדגמת חרב, יש בה חכמה עצומה, כשרוצים לדקר בחרב, צריכים לידע איך ללחם, כי גם ליירב יש חרב, והעקר שלא יטה עמה לא לימין ולא לשמאל, שיהיה קולע אל השערה, כי גם ההוא יש לו כחות, לסמ"ך-מ"ם יש כחות הרבה יותר חזקים, ככל שאתה תעלה, הוא ידע איך להפילה, ויעשה כל מיני תחבולות בעולם, העקר שלא תדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, כי יודע, אשר ברגע שמגלים את הבורא יתברך שמו, אין לו כבר מה לעשות בעולם. ולכן נקראת התפלה פי שנים, כי יש בה

שְׁנַיִם: שָׁבְחוּ שֶׁל מְקוֹם וּשְׂאֵלַת צָרְכָיו, קָדָם צְרִיכִים לְתַת תּוֹדָה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאַחֲרֵיכֵן לְבַקֵּשׁ צָרְכָיו. וְלָכֵן כָּתוּב (תְּהִלִּים קמט, ו): "וַחֲרַב פִּיפְיוֹת בְּיָדָם", שְׁתֵּי פְּיוֹת, זֶה חֲרַב הַתְּפִלָּה; הֵינּוּ אָדָם צָרִיךְ לֵידַע, שֶׁהַדָּבָר הָרִאשׁוֹן כְּשֶׁבָאִים אֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, צְרִיכִים לְתַת לוֹ תּוֹדָה, וּלְשַׁבַּח וּלְהַלֵּל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל כָּל הַחֲסָדִים שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ, וְכָל אֶחָד מֵאַתָּנוּ יוֹדֵעַ מֵעֲצָמוֹ כַּמָּה חֲסָדִים עָשָׂה עִמָּנוּ הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, אִף שֵׁישׁ לָנוּ הַמּוֹן יְסוּרִים, קָמוּ עָלֵינוּ רְשָׁעִים אַרוּרִים הַרוֹצִים לְבַטְּלָנוּ, עוֹבְרֵת עָלֵינוּ עֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת, שְׂאָנוּ חֲסָרֵי אוֹנִים, עִם כָּל זֹאת אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל — רֵאשִׁית, תְּבוֹאוֹ אֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְתַתָּנוּ לוֹ תּוֹדָה: בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יֵשׁ לָכֶם עֵינַיִם לְרֵאוֹת, אֵל תִּתְלוֹנְנוּ, יֵשׁ לָכֶם יָדַיִם, רַגְלַיִם, שִׁנַיִם, זֶה נִקְרָא עֲשִׂי"ר, כַּמָּה אֲנָשִׁים מְסַכְּנִים, אֵינן לָהֶם עֵינַיִם לְרֵאוֹת, הַיּוֹדְעִים אֶתֶם סָבְלוּ שֶׁל עוֹר?! הֲלֹא אֵינּוּ צָרִיךְ כְּלוּם, רַק שֶׁתִּפְקַחְנָה עֵינָיו וַיּוּכַל לְרֵאוֹת, אֵינן לוֹ שׁוֹם טְעֵנוֹת, רַק שִׁיוּכַל לְרֵאוֹת, וְהִנֵּה, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יֵשׁ לָנוּ עֵינַיִם לְרֵאוֹת! וְלָכֵן אָנוּ מְבָרְכִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם: "פּוֹקֵחַ עוֹרִים", אִף אֶחָד אֵינּוּ שֶׁם לֵב לְחֲסֵד הַגְּדוֹל הַזֶּה, וְעוֹד בָּא בְּטְעֵנוֹת וּבְטְרוּנִיּוֹת. כַּמָּה אֲנָשִׁים מְסַכְּנִים גְּדָמִים, אֵינן לָהֶם יָדַיִם, כַּמָּה אֲנָשִׁים, רַחֲמָנָא לְצַלָן, אֵינן לָהֶם רַגְלַיִם לְלָכֵת, אֲשֶׁר זֶה מַה שְׂאָנוּ מְבָרְכִים בְּכָל יוֹם: "הַמְכִּין

מַצְעָדֵי גִבּוֹר, אָנוּ יְכוּלִים לְלַכֵּת, אֵינָנוּ צְרִיכִים לְשֶׁבֶת
בְּכֶסֶף גְּלָגָלִים, "זוֹקֵף כְּפּוֹפִים", הָאֵם אָנוּ מְכוֹנִים
לְאֲשֶׁר אָנוּ מְבָרְכִים בְּכָל יוֹם?! כִּמָּה אֲנָשִׁים אֲלֵפִים
וּרְבֹבוֹת שׁוֹכְבִים עֲכָשׁוּ מְחַבְּרִים אֶל מְכַשִּׁירִים, זֶה
מְקַבֵּל מִנֵּת דָם, זֶה מְחַבֵּר לְאֵינְפוּזִיָּה, לְמִכּוֹנֵת הַנְּשָׁמָה
וְכוֹ', וְלֵךְ, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יֵשׁ שְׁנַיִם, פִּיךָ פְּתוּחַ, אֵינְךָ צָרִיךְ
לְנֶשֶׁם דֶּרֶךְ כְּלֵי הַנְּשָׁמָה, וְלִכֵּן לֹא בְּחָנָם שֶׁבְּכָל יוֹם אָנוּ
אוֹמְרִים לְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: "עַל חֵינּוּ הַמְּסוּרִים
בְּיָדֶיךָ, וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ, וְעַל נִסְיָךְ
וְנִפְלְאוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עָרַב וּבִקְרָב וְצָהָרִים, הַטּוֹב כִּי לֹא
כָלוּ רַחֲמֶיךָ, וְהִמְרַחֵם כִּי לֹא תִמּוּ חֲסָדֶיךָ" וְכוֹ', אִם
אָדָם בָּא כָּל יוֹם לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ, וְנוֹתֵן לוֹ תּוֹדָה, אֲזִי
נִתְרַחֵב לוֹ הַלֵּב: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, הֲלֹא אַתָּה אָב
הַרְחָמָן, נָתַתָּ לִי עֵינַיִם לְרֵאוֹת, פֶּה לְדַבֵּר וְלֶאֱכֹל, חֲטָם
לְהַרִיחַ וְלִנְשָׁם, יָדַיִם לְתַפְקֹד, רַגְלַיִם לְלַכֵּת, אֲזִי אֲנִי
רוֹאֶה גִדּוֹל רַחֲמָנוּתְךָ, אִם כֵּן אֲבַקֵּשׁ אוֹתְךָ לְהִבָּא, עֶזֶר
לִי בְּרַחֲמָנוּתְךָ, וְתֵן לִי פְרָנְסָה, תִּזְמַן לִי זְנוּג הַגּוֹן, וְהִנֵּה
הַתְּחַתְּנָתִי, אֲנִי רוֹצֵה שְׁלוֹם-בֵּית, אֲנִי מוֹכֵן, רְבוּנוּ שֶׁל
עוֹלָם, לוֹתֵר, רַק שְׁיֵהִיָּה שְׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתִי, וְאַחֲרֵי-כֵן
תֵּן לִי יְלָדִים, וְהִנֵּה נָתַתָּ לִי יְלָדִים, עֶזֶר לִי לְנַחַת מֵהֶם,
שְׁיֵהִיוּ לִי יְלָדִים בְּרִיאִים, מְצַלְחִים, שׁוֹמְרֵי תוֹרָה
וּמְצוּוֹת". אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל, זֶה חֶרֶב הַתְּפִלָּה, שְׁצַרְיָכִים
לְהִזָּהֵר לֹא לְנִטּוֹתָהּ לֹא לְיָמִין וְלֹא לְשְׂמָאל, אֲלֹא

קלה סודו של משיח

להיות קולע לחוט השערה, הינו מצד אחד אדם צריך לתת תודה להקדוש-ברוך-הוא, ומצד שני לבקש. ולכן נקראת התפלה 'פי שנים', שיש בה שבחו של מקום ושאלת צרכיו. ומי שזכה לחרב כזו, שהיא סודו של משיח, הוא יכול לנצח במלחמה, ואיש אינו יכול לנצחו, פי הוא יעבר על הכל.

אומר רבנו ז"ל, שאין יכולים להגיע לזה אלא על-ידי משפט, לשפט עצמו, לחיות עם חשבון; פי באמת על כל אחד ואחד עוברים משברים וגלים, אבל אין לנו בחינת משפט, איננו שופטים את עצמנו, ובמה? האם לא עשינו עול לזולת? האם לא גרמנו רחמנא לצלן, צער ועגמת נפש למישהו? האם אין בנו גזענות ארוכה? מי יכול לשפט את עצמו, מי יכול לומר, שהוא נקי מחטאים ועוונות שבין אדם לחברו? רואים בני-אדם רשעים ארורים, גונבים וחומסים מהזולת, ועוד נוטלים את הנגזל והנגנב למשפט, אשר דבר כזה אין יכולים להאמין כלל! שלמה המלך אומר (קהלת ג, טו): "מה שהיה הוא, ומה שהיה להיות, והאלקים יבקש את נרדף", מדוע כתובה הלשון יבקש? פי רואים רשעים ארורים, שאינם מתבישים, ועושים פשעים במחשך, ואחר-כך באים בגלוי וצועקים: אנו נרדפים, שופכים את

דמינו וכו', עד שִׁמְטֵעִים אֶת הַבְּרִיּוֹת בְּצָבִיעוֹתָם, וְאֵין יוֹדְעִים מִי הַגָּנֵב וּמִי הַנִּגְזָל. רָשָׁע מְרָשָׁע, בֶּן בְּנוֹ שֶׁל נִמְרוֹד הָרָשָׁע, אֵינוֹ מִתְבַּיֵּשׁ בְּמַעֲלָלָיו הָרָעִים, בְּשִׁקְרָיו וּבְכֻזָּבָיו, אֲזִי "וְהָאֱלֹקִים יִבְקֹשׁ אֶת נִרְדָּף", אַתָּה צוֹעֵק שְׂאֵתָה נִרְדָּף, אֲזִי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בָּא לְרֹאוֹת מֶה קוֹרֶה אַתָּה, וְנִתְגַּלֶּה שְׂאֵתָה הָרוֹדֵף. וְכֵן אוֹמֵר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ (קְהֵלֶת ג, טז): "מְקוֹם הַצְּדָק שֵׁם הָרָשָׁע". בְּמִקוֹם שְׁבִית-הַמִּשְׁפָּט יוֹצִיא אֶת הַצְּדָק לְאוֹר, עוֹד הוֹלֵךְ לְהַצְדִּיק אֶת הַגָּנֵב וְהַנוֹכֵל, "וְאָמַרְתִּי אֲנִי בִלְבִי אֶת הַצְּדִיק וְהָרָשָׁע יִשְׁפֹּט אֱלֹקִים, כִּי עַת לְכָל חַפְזִי", הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְחַכֶּה וּמְחַכֶּה, עַד שְׁנוֹתַן אֶת הַמַּכָּה, צְרִיכִים רַק סְבֻלָּנוֹת, לְהִתְאַזֵּר בְּאַרְךָ רוּחַ, הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אָב הַרְחֵמֵן, יוֹדֵעַ מֶה שְׁעוֹשָׂה. אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל: לְזִכּוֹת לְתַפְלָה, לְדַעַת אֵיךְ לְלַחֵם עִם חָרֵב סוּדוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, לְזֶה צְרִיכִים מִשְׁפָּט. כְּלָנוּ צְרִיכִים לְשִׁפּוֹט עֲצָמָנוּ אֵיךְ הִתְנַהַגְנוּ, אִם לֹא גִזְלָנוּ מִהַזּוּלָּת, אִם לֹא פָּגַעְנוּ בַּזּוּלָּת. אִם יֵשׁ צְדִיק שֶׁמָּסַר נַפְשׁוֹ בְּעַבּוּרֵינוּ, וְאֵין לוֹ מְנוּחָה — לֹא בַיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָה, וּבְכָל עֵת שֶׁהָיוּ לָנוּ בְּעִיּוֹת בְּשָׁלוֹם-בַּיִת, לְמִי בָּאנוּ? לְצְדִיק, לֹא נִתְנוּ לוֹ מְנוּחַ, הַפְּרַעְנוּ לוֹ בְּאִמְצַע הָאֶכָּל, בְּאִמְצַע הַשְּׁנָה, בְּאִמְצַע הַלְמוּד וְכוּ' וְכוּ', וְהַצְּדִיק בְּסְבֻלָּנוֹת גְּדוֹלָה מָסַר עֲצָמוֹ בְּעַבּוּר הַזּוּלָּת, וּמֶה קוֹרֶה לְבַסּוֹף? אוֹתוֹ צְדִיק שֶׁעָזַר לָךְ, אוֹתוֹ צְדִיק

סודו של משיח קלז

שְׁסִיעַ לָךְ, אַתָּה הוֹלֵךְ לְקַבֵּר — שְׁמוֹ שָׁמַיִם! וְזֶה מִפְּאַת שְׂאִין לְאָדָם מִשְׁפָּט. וְאִיךָ זוֹכִים לְמִשְׁפָּט? עַל-יְדֵי צְדָקָה זוֹכִים לְמִשְׁפָּט אֲמַתִּי, כִּי צְדָקָה זֶה עֲנִין שֶׁל "זֶה יִשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים", אִם רוֹצִים לַעְזוֹר לְשָׁנִי — זֶה מִשְׁפִּיעַ, אֲבָל אִם תָּמִיד רוֹצִים רַק לְקַבֵּל, וְכָל הָרֹאשׁ זֶה רַק לְקַחַת וְלְקַחַת, אִין זֶה מִשְׁפִּיעַ, אֲלֵא מִשְׁפָּע וּמִקַּבֵּל. וְלָכֵן אִם אָנִי רוֹאֶה, שְׂאִנִּי מוֹכֵן לַעְזוֹר לְזוּלַת, סִימָן שְׂאִנִּי שׁוֹפֵט עֲצָמֵי הַיֵּטֵב. אוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל: לָמָּה אִין רוֹאִים אֱלֹקוֹת, לָמָּה אִין שׁוֹמְעִים אֱלֹקוֹת, לָמָּה אִין זוֹכִים לְרֵאוֹת גְּלוּי אֱלֹקוֹת? כִּי אֲנַחְנוּ מְלֵאִים מִחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, הִרְהוּרִים רָעִים, וּבְמִקּוֹם שֶׁהַמַּח שְׁלָנוּ יִטִּיל בְּגִלּוּי אֱלֹקוֹת מֵעוֹלָם לְעוֹלָם, אָנִי חוֹשְׁבִים מִחֲשָׁבוֹת מְגֻנּוֹת, זֶה הַהִפְרָשׁ בֵּין צְדִיקִים לְרָשָׁעִים, הִרְשָׁע מְכַנִּים בְּעֲצָמוֹ תוֹעֵבוֹת רָעוֹת בְּמַחֲשָׁבָה, וְכָל מִינֵי זֵהֲמוֹת לַעֲשׂוֹת, רֹאשׁוֹ בְּטִנוּף מְנַח, וַיְמָה מְצַפִּים מֵאָדָם כָּזֶה, שְׂרֹאשׁוֹ מְלֵא זָבָל וְנֹאוּף — אִיךָ לְגַנֵּב אֶת הַבְּרִיּוֹת, וְאִיךָ לְרַמּוֹת בְּנֵי-אָדָם וְכוּ', וּבְכָל מִינֵי תַחֲבוּלוֹת מְנַסֶּה לַעֲבֹד עַל הַזּוּלַת, וְכָל רֹאשׁוֹ רַק כְּסָף, כְּבוֹד וְנֹאוּף, לֹא-כֵן צְדִיקִים מַחֵם נְקִי, הֵם זוֹכִים רַק לְגִלּוּי אֱלֹקוֹת, הֵם רְחוּקִים מִכְּסָף לְגַמְרִי, הֵם רְחוּקִים מִכְּבוֹד, וְלָכֵן יְכוּלִים לְדַבֵּר עֲלֵיהֶם כָּל דָּבָר אֲסוּר, הֵם רְחוּקִים מִכָּל דָּבָר גִּשְׁמִי, וְלָכֵן יְכוּלִים לְהִצִּיק לָהֶם. וְאִף אֶחָד אִינוֹ שׁוֹפֵט עֲצָמוֹ: "הֵלֵא

הצדיק הזה עזר לי כל-כף הרבה, ואיך אפנה ערך אליו?! " אומר רבנו ז"ל: עקר המחשבות זרות הן על-ידי קלקול המשפט, כי "השחד יעור עיני חכמים", ואלו המחשבות זרות שבאות בתפלה, ולכן בני-אדם רחוקים מתפלה. והנה רואים היום בעולם דבר מענין מאד, ככל שאדם ידבר עמך פחות, תכבד אותו יותר, ותאמר שהוא צדיק גדול. רואים אדם תם, תמיד מסתכל למטה, אינו מדבר כלל, כי שלמה המלך אומר (משלי יח, ה): "גם אויל יחריש חכם יחשב", אם ידבר, תכף תגלה ששוטה הוא, כי (משלי ב, ו): "מפיו דעת ותבונה", אזי הולך לו וראשו מטה למטה, פאותיו ארכות ומפזרות וכו', זקנו ארך, ואינו מדבר, ומה אומרות הבריות? איזה צדיק, איזה קדוש וכו', אבל אדם נמצא בבעיה גדולה, במצוקה רצינית, ומחפש אחד שיעזרו ויוציאו מן המצוקה, והנה מצא אדם שמשליך הכל מנגד: גמרא, סדור, תורה ותפלה, יחודים ודבקות, ואינו נח ואינו שוקט העקר לעזר לך, ומחתיך אותך, ודואג בעבורך וכו', ומחתיך את ילדיך וכו' וכו', ומרבה לך טובות הרבה וכו', והנה לא יאריך זמן, כשרב טובות השפיע עליך כבר, תבעט בו ותהיה כפוי טובה ותאמר: "איננו צדיק כלל". ולעמת זאת יבוא אחד עם אלפי חסידים, שבקשי מדבר מלה אחת, ואין שומעים אותו כלל, והנה אמר לך מלה

קלט סודו של משיח

אחת: "בְּרָכָה וְהִצְלָחָה", או "לְחַיִּים וְלְבְרָכָה", או "יְשׁוּעָה וְנִחְמָה", וְאַתָּה מְתַפְּעֵל: "אֵיזָה צְדִיק!" זֶה נִקְרָא "הַשְּׁחָד יַעֲזֹר עֵינַי חֲכָמִים", זֶה הָעֲזָרוֹן שְׂאוּפֵף אוֹתָנוּ, שְׂאִינָנוּ רוֹאִים אֲלָא גַּשְׁמִיּוֹת וְחֲמָרִיּוֹת, וְאָנוּ מְזוֹלְזָלִים בְּצְדִיק הָאֲמֵת, וְנִתְקִים אֲצִלָּנוּ (אִיכָּה ג, מג): "סִכְתָּה בְּעֶנְזֵן לָךְ", אֵלֹהֵינוּ עֲנִינֵינוּ דְמַכְסִּין עַל עֵינֵינוּ.

אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל: מְתֵי תוּכְלוּ לְרֹאוֹת אֱלֹקוֹת, שְׂיִתְקַבְּלוּ תַּפְלוּתֵיכֶם? כְּשֶׁתִּקְשְׁרוּ עַצְמְכֶם לְצְדִיק שְׁבִדוֹר; כִּי כָּל צְדִיק הוּא בְּחִינַת מִשֶּׁה מְשִׁיחַ, זֶה סוּדוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, שְׂיֵשׁ לוֹ זְמַן לְכָלֶם. וּמוּבָא (פְּסִיקְתָא דְרַב פְּהֵנָא): מְשִׁיחַ יִלְבֵּשׁ לְבוּשׁ כְּזֶה, שְׁכָל אֶחָד יִמָּצָא עֲצָמוֹ בְּתוֹךְ הַלְבוּשׁ שֶׁלוֹ. אוֹמֵר מוֹהַרְנ"ת ז"ל (לְקוּטֵי-הַלְכוֹת, הַשְּׂכֵמֶת הַבְּקוֹר, הַלְכָה א'), שְׁמִשִּׁיחַ יִמָּצָא נִקְדָּה טוֹבָה אֲצֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְלִכֵּן יִמָּשְׁכוּ אֵלָיו כָּלֶם. אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל, שְׁדוּד הַמְּלֶךְ חֵבֵר אֶת סֵפֶר הַתְּהִלִּים בְּרוּחַ-הַקֹּדֶשׁ כְּזֶה, שְׁכָל מִי שְׁנוּטְלוֹ, מוּצָא עֲצָמוֹ שָׁם, זוֹ מַעֲלַת הַצְּדִיקִים, שְׁנִכְלָלִים בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, שְׁמַגְלִים תוֹרָה כְּזוֹ, שְׁמִי שָׂרָק מְסַתְּפֵל בְּסִפְרָם, אוֹמֵר: "רַגַע, זֶה מְדַבֵּר אֵלַי, אֵיךְ הוּא יוֹדֵעַ מָה עוֹבֵר עָלַי? ! הֲלֹא הִקְטַע הִזָּה בְּעִבּוּרֵי מַמָּשׁ, אֵיךְ יִתְכַּן" וְכוּ', וּמַהֲיֵכֵן זֶה בָּא? כִּי הַצְּדִיק נִכְלָל כָּל-כָּף בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, שְׁמוֹרִיד אֶת הָאֵין סוּף עַד לְמַטָּה, שְׁמַבִּין אוֹתָךְ. אוֹמֵר רַבֵּנוּ

ז"ל: על-ידי שמקשרים את התפלה אל הצדיק, על-ידי-זה מעלה אותך. וזה נקרא צדיק, לא שהולך בראש כפוף, ואינו רוצה להסתכל עליך, על זה אומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קצז), שזו נקראת חנפה, שחונף אותך, ואתה מספן, אוהב צדיק כזה שאינו מדבר, אינו מסתכל, וכשזכית ואמר לך: "לחיים ולשלום", או "ברכה והצלחה", או "ישועה ונחמה", איזו שמחה היתה לך... ובני-אדם קונים את זאת. לעמת זאת אחד שמוסר עצמו בעבורך, להוציאך מהזבל והבץ שאתה שרוי בו, שרק אתה והקדוש-ברוך-הוא יודעים באמת באיזה טנוף אתה נמצא, אשר לעולם לא תצא מהטנוף הזה, אם לא הצדיק, שמורה ומגלה לך איך לצאת, והצדיק מלביש עצמו בכל מיני לבושים כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן צא), עד שנדמה לאדם שהצדיק הוא החבר שלו, וחושב שהשיג את הצדיק, ואינו קולט, שהצדיק יורד אליו, כדי להחדיר גם בו גלוי אלקות, שזה היה משה רבנו, שכתוב בו (שמות יט, יד): "מן החר אל העם", הנה הוא יושב בקר, והנה הוא כבר אצל העם, בקר ישב ארבעים יום וארבעים לילה, לחם לא אכל, מים לא שתה, והיה דבוק בהקדוש-ברוך-הוא, ולהיכן ירד? אל העם, לאנשים גסים, המנחים בשאול תחתית ומתחתיו, גנבים וכו'. ולכן לא בחנם שהיתה

על משה ועל אהרן אחיו מחלקת. קרח לא הבין דבר זה, איך יתכן, שמשה רבנו יכול לשבת בשמים, ואחר-כך לרדת אל העם! זה דבר קשה ביותר להבין, איך ישנו אחד הדבוק כל-כך בהקדוש-ברוך-הוא בבטול גמור כזה, והנה הוא יכול לרדת אל המון-העם, לא יתכן דבר כזה; או הנה אהרן הפהן מסתובב בין הבריות, ועוסק בשלום-בית, והצריך לשמע את כל הלכוף שנעשה בבית, בחדרי חדרים, והנה לפתע פתאם נכנס לפני ולפנים ומקטיר קטרת במקום מקדש כל-כך, היתכן! קרח לא יכול היה להבין דבר זה, וזה מה שכתוב (תהלים קו, טז): ויִקְנֹאוּ לְמֹשֶׁה בַּמַּחְנֶה, לְאַהֲרֹן קְדוֹשׁ הַיְהוָה; מֹשֶׁה, אֲתָה דְבוּק בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מָה, אִם-כֵּן, אֲתָה עוֹשֶׂה בַּמַּחְנֶה! אַהֲרֹן, אֲתָה מְסֻבֵּב בֵּין הַבְּרִיּוֹת וּמְדַבֵּר עִמָּהֶן, אִיךָ אֲתָה קְדוֹשׁ ה'?! וְלָכֵן כָּתוּב (תהלים קו, יז): "תִּפְתַּח אָרֶץ וּתְבַלַּע אֶת דָּתָן וַתְּכַסּ עַל עֵדַת אַבְיָרָם, וַתְּבַעַר אֵשׁ בְּעֵדָתָם לְהַבִּיחַ תְּלֵהֹט רִשְׁעִים", כִּי אֲנָשִׁים רִשְׁעִים אֵינָם יְכוּלִים לְהַבִּין דְּבַר זֶה, כִּי לָהֶם יֵשׁ הַבְּנָה רַק בְּמִישָׁהוּ שְׂאִינוּ פּוֹצֵה פֶה, אֲשֶׁר זֶה קַל מְאֹד, כִּי כָּבֵד אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (פסחים צט.): שְׂתִיקָה יְפֵה לְחֲכָמִים, קַל וְחֹמֶר לְטַפְשִׁים; אָדָם שׁוֹתֵק, כָּל אֶחָד אוֹמֵר עָלָיו: "אֵיזָה צַדִּיק, אֵיזָה קְדוֹשׁ". אֲבָל בֵּא תַעֲשֶׂה לְעֶצְמְךָ מִשְׁפָּט — הָאֵם עֶזֶר לָךְ פַּעַם?! הָאֵם

למדת פעם בגללו חמש — שנים מקרא ואחד תרגום! הנה אתה מסתובב אצל אחד, ונדמה לך שהוא צדיק קדוש, ואף פעם לא פתחת אצלו חמש כל השנה, ומכל שכן שעובר יום אחר יום, ולא למדת פרק אחד משניות אצל זה שאתה קוראו צדיק, לא למדת דף גמרא אחד בהיותך אצלו, היתכן?! למי אתה מקרב אם-כן?! הלא מטעים אותך! והנה בא צדיק ומגלה לך: ראה לרחם על נשמתך, ותלמד בכל יום מקרא, משנה, גמרא, מדרש, הלכות ואגדות וכו', ואינך יכול להשיג ולהבין אותו, אז על מי הרחמנות, לא עליך?! וזה מה שכתוב: "ויקנאו למשה במחנה", הלא אתה משה הצדיק, ואיך תסתובב במחנה?! ואהרן, הנה אתה מסתובב בין הבריות, ואיך תהיה קדוש ה'?! זה היה קרח. ובכל דור ודור יש אותה קלפת קרח, ולכן כתוב (דברים כו, יא): "ובני קרח לא מתו", פי בכל דור ודור יש צדיק המגלה לך את הקדוש-ברוך-הוא, ונגדו יש קרח. אומר רבנו ז"ל: כשאדם זוכה ולומד תורה, ומצית את הצדיק, ונוטל על עצמו סדר-דרך-הלמוד, ולומר בכל יום מקרא, משנה, גמרא, מדרש, הלכות ואגדות, כל אותיות התורה מתחברות אל התפלה, וכך מתקבלת תפלתו.

מגלה לנו רבנו ז"ל סוד נפלא, שגלה לו רבה בר בר חנה: זמנא חדא הוה קאזלינן בספינתא, וחזינן ההוא פורא דיתבא ליה חלתא אנביה, וקדחה אנמא עלויה. סברינן יבשתא הוא, וסלקינן ואפינן ובשלינן אנביה. וכד חס גביה אתהפך, ואי לא דהוה מקרבא ספינתא, הוה טבעינן (בבא בתרא עג:); פעם אחת הייתי הולך בספינה וראינו דג, והיה על גב הדג חול, וצמח על החול עשבים, וחשבנו שזו יבשה, על-כן ירדנו מהספינה ועלינו על האי, ולא השגחנו שזהו דג, ועשינו מדוהה כדי לבשל דבר מאכל, וברגע שהרגיש הדג את החם — התהפך, והכל נפל, ואם לא היינו קרובים אל הספינה, שקפצנו אליה תכף-ומיד, היינו טובעים. מה גלה פה רבה בר בר חנה? אלא כלנו בהסתרת פנים, ועובדים עלינו ומטעים אותנו מאד מאד, אלפי אנשים הולכים — למי? ל"ברכה והצלחה", "לחיים ולשלום", "לישועה ולנחמה", ואנשים מתפעלים: "הוא הסתפל עלי, אמר לי שתי מלים" וכו', תגידו לי: "האם עזר לכם?! האם אתם מתפללים יותר טוב אצלו?! האם אתם מתבודדים אצלו?! האם אתם לומדים יותר טוב?! ואתם עונים: "אל תדבר כך על צדיקים" וכו'. פי הצדיק האמת היכול לעזור לך, נעלם ונסתר מכל העולם כלו. וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן, חלק ב', סימן סז), אשר

הצדיק נעלם נעלם מכל העולם כלו, ומעלימים ומסתירים אותו, ונתגלין במקומו טאטריין וכו', עיין שם. רבנו ז"ל אומר (לקוטי מוהב"ן, חלק א', סימן סב): מדוע אדם אינו מדבר אל הקדוש-ברוך-הוא: כי אינו מרגיש שהשם יתברך פה, כי אם היה אדם מאמין שהקדוש-ברוך-הוא נמצא פה עמו ואצלו, אזי היה תמיד מדבר עמו יתברך. וכן מובא בדבריו ז"ל (לקוטי מוהב"ן, חלק א', סימן ל'), שכל המחשבות זרות באות בעת התפלה: שחרית, מנחה, ערבית, עד שאתה חושב שזה כדגמת אי, וצומחים שם עשבים, עד שנדמה לך שאתה אבוד, ולפתע עובר עליך איזה משבר, שהדג מתהפך, ואם לא היית קרוב לספינה — היית נאבד. זה הצדיק, שמגלה לנו כל זאת. ולכן למה נטעה עצמנו, למה נחיה בטעות?! הקדוש-ברוך-הוא זכה אותנו וקרבתנו לצדיק קדוש כזה כמו רבנו ז"ל, שהוא מאיר בנו דעת ושכל, שנזכה לפקח עינים לראות אלקות, ואף שמעלימים אותו, שופכים עליו חול, ונדמה שהנה קברו אותו, חס ושלום, אבל את הצדיק אין יכולים לקבר, כי הוא נקרא דג, חושבים שתפשו אותו, והנה הוא כדגמת דג, שחומק מהידים לתוף המים, ואין מוצאים אותו. זו גדלת הצדיקים, שאומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהב"ן, חלק ב', סימן טו), שאלו הרמאים וצבועים, האוברים שיכולים לעשות תקונים

לְנִשְׁמָתְךָ וְכוּ', רַק כְּזָבִים יִדְבְּרוּ, אֲבָל הַצַּדִּיק הָאֵמֶת
 הוּא זֶה שְׂיָכוֹל לַעְזוֹר לָךְ וּלְהַעֲלוֹתְךָ, וְהוּא כְּדִגְמַת דָּג
 הַנִּמְלָט מִיַּדֶּיךָ, וְנִדְמָה לָךְ שֶׁתִּתְפֹּשׂ אֶת הַדָּג וְתִכְנִיסוֹ
 בְּמִרְתֶּךָ הָעֲנוּיִים וְתַעֲנֶה אוֹתוֹ, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְהוּא
 חָכָם יוֹתֵר מִמֶּךָ וּמִתַּחֲמֶךָ מִיַּדֶּיךָ.

מִסְבִּיר רַבֵּנוּ ז"ל, שֶׁזוֹ קִדְשֵׁת אֶהְרֹן הַכֹּהֵן, שֶׁהֲצַרְךָ
 לְהִיּוֹת קָדוֹשׁ וְטָהוֹר, וְעַסְק בְּהִבָּאת שְׁלוֹם בֵּין הַבְּרִיּוֹת.
 וְכִמּוֹ שְׂאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: אוֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף
 שְׁלוֹם — זֶה אֶהְרֹן הַכֹּהֵן. וּמִסְפָּרִים לָנוּ חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוֹשִׁים (אֲבוֹת דְּרַבֵּי נֶטוּן, פָּרָק יב) דְּבָר מְעַנִּין מְאֹד, כִּפְּמָה
 אֲלֵפִים הָיוּ בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָא שְׁמָם אֶהְרֹן, שֶׁאֲלֵמָלָא
 אֶהְרֹן לֹא הָיוּ בָּאִים לְעוֹלָם, שֶׁהָיָה מְשִׁים שְׁלוֹם בֵּין
 אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וּמִזְדוֹגִים וְקוֹרְאִים לִילוּד עַל שְׁמוֹ. אֶהְרֹן
 הַכֹּהֵן הָיָה מְשַׁדֵּךְ אֶת נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, עַל אֵף הַקָּשִׁי
 הָעָצוּם בַּדְּבָר, כִּי עַד שֶׁמִּתְחַתְּנִים רִנָּה וְרוֹנָקָה — זוֹ
 קָרִיעַת יָם סוּף, וְאַחַר שֶׁמִּתְחַתְּנִים, כִּפְּמָה טְרַחֲוֹת
 וַיִּגִּיעוֹת יֵשׁ לְצַדִּיק, עַד שֶׁעוֹשֶׂה שְׁלוֹם-בֵּית בֵּינֵיהֶם, כִּי
 שְׁלוֹם הֵינוּ לְקַחַת שְׁנֵי הַפְּכִים, כְּגוֹן: הִיא חֹסֵד וְהוּא
 גְּבוּרָה, אוֹ הִיא גְּבוּרָה וְהוּא חֹסֵד, וְלֵהֲשִׁלִּים בֵּינֵיהֶם.
 וְהֵנָּה, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, יֵשׁ שְׁלוֹם-בֵּית, אֲזִי עַד שְׁזוֹכִים
 לִילָדִים וְכוּ', וְהִיּוֹת שֶׁאֶהְרֹן הַכֹּהֵן עַסְק בְּשְׁלוֹם-בֵּית,
 וְעַל יָדוֹ נִגְרַם שֶׁיִּוָּלְדוּ יְלָדִים, עַל-פְּנֵי אֲלֵפִים מִיִּשְׂרָאֵל

נִקְרָאוּ עַל שְׁמוֹ. וְאִם-כֵּן לְעֶזֶר לְעַם יִשְׂרָאֵל וּלְהַכְנִיִּים
 שְׁלוֹם בְּיַנְיָהֶם, זֶה סוּדוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ, שְׂיִכְנִיִּים שְׁלוֹם
 בְּעוֹלָם. וְלָכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים (עֲקָצִין, פְּרָק ג'):
 לֹא מֵצָא הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כָּלִי הַמַּחְזִיק בְּרִכָּה
 לְיִשְׂרָאֵל אֲלֵא הַשְׁלוֹם; כָּל"י — רָאשֵׁי תְבוֹת: כֹּהֵן,
 לְוִי, יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ בְּעַם יִשְׂרָאֵל: כֹּהֲנִים, לְוִיִּים,
 יִשְׂרָאֵלִים, וְאָסוּר לְנַהֵג בְּגִזְעָנוּת: אֲנִי כֹהֵן, אֵין לִי
 שְׂיִכּוֹת עִם הַלְוִי, אוֹ אֲנִי לְוִי, אֵין לִי שְׂיִכּוֹת עִם יִשְׂרָאֵל,
 לֹא וְלֹא! עֵקֶר הַכָּל"י הוּא שְׁלוֹם, הֵינּוּ לְהִתְאַחַד יַחַד
 כֹּהֲנִים, לְוִיִּים, יִשְׂרָאֵלִים. וְלָכֵן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ
 הַקְדוֹשִׁים (וַיִּקְרָא רַבֵּה, פְּרָשָׁה ט', סִימָן ט'): גְּדוֹל הַשְׁלוֹם,
 שְׂאֵין הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִבֶּשֶׁר אֶת יִשְׂרָאֵל שְׂיִהְיוּ
 נִגְאָלִים, אֲלֵא בְשְׁלוֹם; יַעֲזֹר הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁנִזְכֶּה
 כָּלֵנוּ לַיּוֹם הַמִּיחָל הַזֶּה, שְׂיִתְגַּלֶּה סוּדוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ
 בְּעוֹלָם, וְאִזּוֹ נִגְאָל גְּאֵלֵת עוֹלָם.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!